

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

معاونت درمان

بسمه تعالی

شماره ۳۰۰/۱۸۵۲
تاریخ ۱۳۹۱/۰۶/۲۵
پوست دارید

معاون محترم درمان دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...

موضوع: استاندارد بخش بارداری پر خطر

با سلام و احترام

پیرو نامه شماره ۴۰۰/۱۸۵۳۶ مورخ ۹۰/۶/۲۷ در خصوص لزوم ایجاد بخش مراقبت از مادران باردار پر خطر و با توجه به "مجموعه استاندارد های اعتباربخشی بیمارستان ها در ایران"، استاندارد بخش مذکور که با بررسی متون علمی در نشست های کارشناسی تهیه شده است جهت استحضار ایفاد می گردد. این بخش در حال حاضر فقط در بیمارستان های سطح سه ارائه خدمات پریناتال در نظر گرفته شده است.

استاندارد بخش بارداری پر خطر

این بخش به منظور مراقبت از مادری است که بارداری پر خطر دارد و نیازمند بستری است تا مشکلات پزشکی او کنترل و از مرگ و میر و عوارض مادری و جنینی جلوگیری گردد. این قسمت می تواند با توجه به تعداد زایمان و تعداد مادران بستری پر خطر در بیمارستان، به صورت بخشی مجزا و یا اختصاص اتاقی مجزا با چند تخت در بخش زنان دیده شود. نسبت ماما به بیمار در بخش حاملگی پر خطر ۱ به ۳ است.

چه مادرانی در این بخش بستری می شود:

- درد زودرس زایمان	- پارگی زودرس کیسه آب
- سرویکس نارسا	- جفت سر راهی
- افزایش فشارخون ناشی از بارداری	- پره اکلامپسی
- دیابت بارداری	- چند قلوبی، Trap و TTS
- مشکلات عضلانی و اسکلتی	- بیمارهای سیستمیک (قلبی، کلیوی، ...)
- $BMI > 35$ یا $19/8 > BMI$ با عوارض مامایی	- تاخیر رشد داخل رحمی
- پیلونفریت	- پلی هیدرآمنیوس شدید
- شکم حاد بارداری	- تب ناشناخته
- تهوع و استفراغ شدید و کنترل نشده	- ترومبوز ورید عمقی
- کلستاز بارداری	- آنمی شدید

نکته: بدیهی است در مواردی که مادر نیاز به ختم بارداری دارد می بایست به بلوک زایمان منتقل شود.

اعضای تیم مراقبت کننده:

- پریناتالوژیست، متخصص زنان
- ماما (حضور دائم و ارائه مراقبت ها تحت نظر متخصص زنان)
- متخصص داخلی، متخصص نوزادان، متخصص بیهوشی و سایر تخصص ها با توجه به نیاز به عنوان مشاور
- نکته ۱: پریناتالوژیست به عنوان مسئول تیم و مسئول بخش بارداری پر خطر است. در بیمارستان هایی که پریناتالوژیست ندارند، متخصص زنان مسئولیت بخش را بر عهده دارد.
- نکته ۲: ماما به عنوان پرسنل ثابت بخش است.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

معاونت درمان

بسمه تعالی

شماره ۳۰۰/۱۱۵۲
تاریخ ۱۳۹۱/۰۶/۲۵
پوست داری

نحوه ارائه خدمات:

- ارائه مراقبت ها باید بر اساس پروتکل های استاندارد (راهنمای کشوری ارائه خدمات مامایی و زایمان، ...) انجام شود.
- برای هر مادر بستری در بخش بارداری پر خطر فرم "کنترل مادر پر خطر" تکمیل شود (نمونه پیوست). این فرم می بایست در قطع A۳ و به صورت رنگی تهیه شود.
- در هنگام ترخیص، لزوم دریافت مراقبت های ضروری بعدی و پیگیری های آن به مادر تذکر داده شود.
- نکته: تکمیل فرم "کنترل مادر پر خطر" در بخش بعد از زایمان نیز می تواند به تشخیص زود هنگام مشکلات کمک نماید.

تجهیزات مورد نیاز:

- گوشی و دستگاه فشارسنج جیوه ای
- حرارت سنج دهانی
- تجهیزات سنجش صدای قلب جنین (سونیک اید)
- دستگاه مانیتور الکترونیک قلب جنین
- پالس اکسی متر (برای اندازه گیری SpO₂ و پالس مادر)
- کپسول اکسیژن یا خروجی اکسیژن مرکزی
- تجهیزات احیا و ترالی اورژانس
- سونوگرافی (می توان از سونوگرافی پورتابل یا سونوگرافی سایر بخش ها استفاده کرد)

آموزش های مورد نیاز برای پرسنل بخش بارداری پر خطر

- پرسنل این بخش (ماما) می بایست علاوه بر آموزش های عمومی بیمارستانی (کنترل عفونت های بیمارستانی، احتیاطات همه جانبه، اصول آموزش مددجو، ...) آموزش های تخصصی زیر را نیز دیده باشند:
- احیاء بزرگسال (مادر باردار) و احیاء نوزاد
 - مدیریت بارداری های پر خطر و فوریت های مامایی
 - دوره هایی که می بایست متخصص زنان و پریناتالوژیست آموزش ببینند:
 - احیاء بزرگسال (مادر باردار) و احیاء نوزاد
 - مدیریت بارداری های پر خطر و فوریت های مامایی

دکتر علیرضا مصداقی نیا
معاون بهداشت

دکتر سید حسن امامی رضوی
معاون درمان

راهنمای استفاده از " فرم کنترل مادر پرخطر "

چه زمانی باید از این چارت استفاده کرد؟
هدف از طراحی این فرم تشخیص زودهنگام بدحال شدن مادر با استفاده از شاخص های فیزیولوژیک می باشد. این چارت برای تمامی مادران پر خطر بستری در بخش استفاده می شود:

- کسانی که در فاز زایمان نیستند
 - کسانی که نیاز به مراقبت در ICU Intermediate ندارند.
 - کسانی که پس از زایمان نیاز به مراقبت بیشتر دارند.
- این فرم از زمان بستری مادر در بخش تکمیل می شود. دفعات و زمان ثبت علائم با نظر متخصص زنان مشخص می گردد.

راهنمای تکمیل فرم:

تعداد تنفس: تعداد تنفس مهمترین پارامتری است که به تنهایی بدتر شدن وضعیت بیمار را نشان می دهد و باید به طور دائم کنترل شود.
درصد اشباع اکسیژن خون (SpO₂): باید میزان این پارامتر ثبت شود.

ضربان قلب: تعداد ضربان قلب مادر برای تشخیص زودهنگام بیماری اهمیت دارد. تاکی کاردی ممکن است اولین علامت برای تشخیص بدحال شدن مادر و نشانه هیپوولمی و تب باشد. باید توجه داشت که یک خانم تاکی کارد، باید هیپوولمیک در نظر گرفته شود، مگر این که خلاف آن ثابت شود.

درجه حرارت: تغییر درجه حرارت بدن ممکن است لزوماً نشانه بدتر شدن حال بیمار نباشد. کاهش یا افزایش درجه حرارت ممکن است نشانه سپسیس باشد. بیمار سپتیک ممکن است تمام علائم بیمار هیپوولمیک را نشان بدهد. اگر پس از ۱۰ دقیقه مایع درمانی علائم شوک هیپوولمی بر طرف نشد باید شوک سپتیک در نظر گرفته شود.

فشارخون:

هیپوتانسیون: یک علامت دیررس بد حال شدن مادر است و باید جدی گرفته شود.
هیپرتانسیون: تمامی مادران باردار با فشار سیستولیک ۱۶۰ میلی متر جیوه باید تحت درمان قرار گیرند.

پاسخ عصبی: میزان هوشیاری با معیار AVPU اندازه گیری می شود و بهترین پاسخ باید ثبت شود:

هوشیار (A)	مادر کاملاً بیدار است.
پاسخ به صدا (V)	گیج و خواب آلوده است اما به نامش یا برخی سئوالات مشابه پاسخ می دهد.
پاسخ به درد (P)	به سختی بیدار می شود ولی در صورت تکان دادن یا ایجاد یک درد ملایم مانند مالش جناغ سینه یا نیشگون لاله گوش پاسخ می دهد.
بی پاسخ (U)	پاسخی به صدا، تحریک یا درد نمی دهد.

برون ده ادراری: برون ده ادراری یکی از علائم end organ perfusion است و در این فرم فقط داشتن یا نداشتن ادرار را نشان داده می شود. اگر نیاز به اندازه گیری میزان دفع ادرار است می بایست I/O در فرم مخصوص درج شود.

امتیاز درد: ارزیابی درد معمولاً در بیمارستان ها انجام نمی شود. سطح درد باید به صورت زیر ثبت گردد:

۰- بدون درد ۱- درد ملایم ۲- درد متوسط ۳- درد شدید

امتیازدهی: تمامی امتیاز ها برای همه پارامتر ها (تعداد رنگ زرد و قرمز) باید جمع شود و در انتهای چارت ثبت گردد.

اگر در چارت بیمار، در هر نوبت مراقبت یک امتیاز قرمز و یا دو امتیاز زرد گرفته است، باید برای شروع مداخله با پزشک تماس گرفته شود.

فرم کنترل مادر پرخطر

نام خانوادگی و نام مادر:

تاریخ بستری در بخش:

اگر در چارت بیمار، در هر نوبت مراقبت یک امتیاز قرمز و یا دو امتیاز زرد گرفته است، باید برای شروع مداخله با پزشک تماس گرفته شود.

تاریخ: ساعت:														
تعداد تنفس	> ۳۰													> ۳۰
	۲۱-۳۰													۲۱-۳۰
	۱۱-۲۰													۱۱-۲۰
	۱۰-۰													۱۰-۰
درصد اشباع اکسیژن	%۹۵-۱۰۰													%۹۵-۱۰۰
	کمتر از %۹۵													کمتر از %۹۵
دمای بدن	(L/min.)													(L/min.)
۳۹.....												۳۹.....
۳۸.....												۳۸.....
۳۷.....												۳۷.....
۳۶.....												۳۶.....
.....۳۵.....												۳۵.....	
تعداد ضربان قلب۱۵۰.....												۱۵۰.....
۱۴۰.....												۱۴۰.....
۱۳۰.....												۱۳۰.....
۱۲۰.....												۱۲۰.....
۱۱۰.....												۱۱۰.....
۱۰۰.....												۱۰۰.....
۹۰.....												۹۰.....
۸۰.....												۸۰.....
۷۰.....												۷۰.....
۶۰.....												۶۰.....
فشارخون سیستولیک۱۵۰.....												۱۵۰.....
۱۴۰.....												۱۴۰.....
۱۳۰.....												۱۳۰.....
۱۲۰.....												۱۲۰.....
۱۱۰.....												۱۱۰.....
۱۰۰.....												۱۰۰.....
۹۰.....												۹۰.....
۸۰.....												۸۰.....
۷۰.....												۷۰.....
۶۰.....												۶۰.....
فشارخون دیاستولیک۱۳۰.....												۱۳۰.....
۱۲۰.....												۱۲۰.....
۱۱۰.....												۱۱۰.....
۱۰۰.....												۱۰۰.....
۹۰.....												۹۰.....
۸۰.....												۸۰.....
۷۰.....												۷۰.....
۶۰.....												۶۰.....
۵۰.....												۵۰.....
۴۰.....												۴۰.....
دفع ادرار	دفع ادرار (بله/خیر)													دفع ادرار (بله/خیر)
پروتئینوری	پروتئین +۲													پروتئین +۲
مایع آمنیوتیک	پروتئین بیش از +۲													پروتئین بیش از +۲
پاسخ عصبی (✓)	شفاف (C) صورتی (P)													شفاف (C) صورتی (P)
	مکونیومی (M)													مکونیومی (M)
پاسخ عصبی (✓)	هوشیار													هوشیار
	پاسخ به صدا													پاسخ به صدا
	پاسخ به درد													پاسخ به درد
امتیاز درد	بی پاسخ													بی پاسخ
	۰-۱													۰-۱
حال عمومی	۲-۳													۲-۳
	خوب (✓)													خوب (✓)
	نامناسب (✓)													نامناسب (✓)
جمع تعداد امتیازهای زرد	تعداد امتیاز زرد													تعداد امتیازهای زرد
جمع تعداد امتیازهای قرمز	تعداد امتیاز قرمز													جمع تعداد امتیازهای قرمز

